

בְּהִקְדָּשִׁי - הקו"ף בקמץ גדול, והדלי"ת בשווא נע.

ל"ו כ"ז: **אֶת אֲשֶׁר-בְּחָקִי** - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'את-אֲשֶׁר בְּחָקִי'.

ל"ו כ"ח: **וְהֵיטָם** - הטעם מלעיל ביו"ד ט.

ל"ו ל"א: **וּמַעֲלִילֵכֶם** - הלמ"ד הראשונה בשווא נע, ויש אומרים שהיא בשווא נח.

ל"ו ל"ג: **הַחֲרָבוֹת** - הה"א בסגול, החי"ת בחטף קמץ קטן. וכן הוא להלן.

ל"ו ל"ד: **הַנְּשָׁמָה** - השי"ן בפתח והמ"ם בדגש, והוא מלשון שממה, והקורא 'הַנְּשָׁמָה' בקמץ ורפה"ם משנה משמעות ללשון רבים של רוח האדם². וכן הוא להלן (ל"ה, ל"ו), ולהלן (ל"ה): **וְהַנְּשָׁמוֹת**.

ל"ו ל"ה: **וְהַנְּשָׁמוֹת** - הנו"ן רפה (וראה במדור 'חילופי נוסחאות'), ובשווא נע³.

ל"ו ל"ז: **אֶדְרֶשׁ** - האל"ף בחיריק, ואין לקרוא 'אֶדְרֶשׁ' בסגול.

כָּצֹאֵן - הכ"ף בפתח. אך בפסוק הבא: **כָּצֹאֵן, כָּצֹאֵן** - הכ"ף בשווא נע.

חילופי נוסחאות

ל"ו כ"ג: **בְּכֶם לְעֵינֵיהֶם** / **בְּכֶם לְעֵינֵיכֶם** / **בְּכֶם לְעֵינֵיכֶם** / **בְּכֶם לְעֵינֵיכֶם**

בכ"ו וה"א - בכתבי היד: ט"א ט"ב ט"ד ט"ז, ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"א, א"ג א"ד א"ה. ~ ובדפוסים: רוו"ה, לטריס, גינצבורג⁴, קסוטו, קורן, ברויאר. ~ וכן הכריע מנחת שי על פי המסורה⁵.

בכ"ו וכ"ף - בכתבי היד: א"א א"ב א"ה א"ו א"ח. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ.

^ט משום נסוג אחר. וענין זה מבואר בגליון פרשת בראשית תשע"ו הערה ג'.
^י משום כלל הדומות. וענין זה מבואר בגליון פרשת נח תשע"ו הערה ב'.

^{יא} לקוראים בהגיה המבחינה בין קמץ לפתח, אם לא ידגישו את האות, אע"פ שעשו שלא כדיון, לא שינו משמעות, כיון שהמשמעות ניכרת גם ללא הדגש ע"י הפתח. אך לקוראים בהגיה שאינה מבחינה בין קמץ לפתח, שאצלם כל הבידול בין המשמעים הוא ע"י דגשות ורפיון האות, אם לא ידגישו, יש לחשוש בזה לשינוי משמעות.

^{יב} כבישעיה נ"ז ט"ז: **כִּי רוּחַ מִלְּפָנֵי יַעֲקֹב וְנִשְׁמָוֹת אֲנִי עֹשִׂתִי**.

^{יג} עיין במאמר על השווא שאחר ה"א הידיעה, שם מבואר שכאשר נשמט הדגש שאחר ה"א הידיעה (או אחת מהאותיות כל"ב המנוקדות בפתח להורות על ידוע), ויש מתג לפני השווא, על פי רוב השווא נע.

וכאן מוכח שהנו"ן בשווא נע מזה שיש כתבי יד מדויקים (ט"א) בהם הנו"ן מנוקדת בחטף פתח (והיינו שהשווא נע, כמבואר במאמר החטפים שחטף פתח באות לא גרנית הוא סימן לשווא נע).

^{יד} ובגליון מסר על חיתבת 'בכס': 'כן בבבלי, בהללי בהם', ועל 'לעניניהם': 'בבבלי ובהללי לעניניהם'. דהיינו שבספר בבלי היה כתוב הנוסח 'בְּכֶם לְעֵינֵיכֶם', ובספר הללי הקדום היה כתוב הנוסח 'בְּכֶם לְעֵינֵיכֶם' (וכן נמסר בכמה כתבי יד).

ואכן בספרי ספרד (שנמשכו הרבה אחר ספר הללי) מצוי הנוסח 'בְּכֶם לְעֵינֵיכֶם', ובספרי אשכנז מצוי הנוסח 'בְּכֶם לְעֵינֵיכֶם' כנוסח הבבלי.

^{טו} הכריע 'בכס' משום שכך הוא בספרים שלנו, אע"פ שבהללי הנוסח הוא 'בהם'. והכריע 'לעניניהם' כיון שכך מוכח מהמסורה, משום שיש מסורה המונה ח' לעניניהם במקרא ואין פסוק זה בכללם, ויש עוד מסורה המוסרת על כ"ד 'לעניניהם' במקרא (וכן נמסר בכ"י רבים גם בפסוקי) ופסוק זה בכללם (והמסורה המפרטת

בה"א וכ"ף - בכתבי היד: ס"א ס"ג ס"ד ס"ב ס"ג ס"ו ס"ז.

בה"א וה"א - בכתב היד: ס"ה.

ל"ו כ"ה: **וּמִכָּל-גְּלוּלֵיכֶם** / **וּמִכָּל-גְּלוּלֵיכֶם**

במרכא טפחא - בכתבי היד: ט"א ט"ב ט"ד ט"ז, ס"ג ס"ו ס"ז, א"א א"ב א"ג א"ד א"ה א"ו א"ח א"י. ~ ובדפוסים: רוו"ה, לטריס, גינצבורג, קסוטו, קורן, ברויאר. ~ וכן מוכח מהמסורה⁶.

בטפחא - בכתבי היד: ס"ה ס"ז ס"ח ס"ב ס"ג ס"ז. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ.

ל"ו ל': **לֹא תִקְחוּ** / **לֹא-תִקְחוּ**

במונח - בכתבי היד: ט"א ט"ב ט"ד ט"ז, ס"א ס"ג ס"ד ס"ו, א"ח. ~ ובדפוסים: מק"ג, גינצבורג, קסוטו, קורן, ברויאר.

במקף - בכתבי היד: ס"ה ס"ז ס"ח ס"ט ס"א ס"ב ס"ג ס"ז, א"א א"ב א"ג א"ד א"ה א"ו א"י. ~ ובדפוסים: רא"פ, רוו"ה, לטריס.

ל"ו ל"ה: **וְהַנְּשָׁמוֹת** / **וְהַנְּשָׁמוֹת**

הנו"ן רפה - בכתבי היד: ט"א ט"ב ט"ד ט"ז, ס"א ס"ג ס"ד, א"ו. ~ ובדפוסים: רוו"ה, גינצבורג⁷, ברויאר.

הנו"ן דגושה - בכתבי היד: ס"ה ס"ז ס"ח ס"ט ס"א ס"ב ס"ג ס"ז, א"א א"ב א"ג א"ד א"ה א"ו א"י. ~ ובדפוסים: רא"פ, לטריס, קורן.

ל"ו ל"ו: **הַנְּהַרְסוֹת** / **הַנְּהַרְסוֹת**

במונח זקף קטן - בכתבי היד: ט"א ט"ב ט"ד ט"ז, ס"א ס"ו ס"ח ס"א ס"ט. ~ ובדפוסים: גינצבורג, קסוטו, ברויאר.

בזקף קטן - בכתבי היד: ס"ה ס"ז ס"ח ס"ט ס"א ס"ב ס"ג ס"ז, א"א א"ב א"ג א"ד א"ה א"ו א"י. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, רוו"ה, לטריס, קורן⁸.

את כל המקומות מופיעה גם בכ"י ששון 507 במדבר כ"ז י"ט), ומשני מסורות אלו מוכח שהנוסח הנכון כאן הוא 'לעניניהם'.

ובמעשה רב (סימן קל"ז) מובא שהגר"א קרא 'בכס לעניניהם'. ומסתבר שנהג כן על פי הכרעת מנחת שי בראיותיו מן המסורה.

^{טז} בספרים רבים נמסר על פסוקנו 'ח' בטעמא', דהיינו שיש שמונה מקומות במקרא בהם צירוף טעמים זה מופיע בתיבה אחת, וזוהו מוכח שההטעמה היא במרכא וטפחא יחד (ופירוט הפסוקים נמצא גם בכ"י לענגרד ויקרא כ"ג כ"א. והם: בקל-מושבתיכם, ויקרא כ"ג כ"א. קל-ההרזותיך, מלכים ב' ט"ו ט"ז. מבליגתי, ירמיה ח' י"ח. ומכל-גלוּלֵיכֶם, יחזקאל ל"ו כ"ה. מכל-תועבותיכם, שם מ"ד ו'. למקראשונך, דברי הימים א' ט"ו י"ג. וגבזתך, דניאל ה' י"ג. שקם, שיר השירים ו' ה').

ויש להעיר שמסורה זו מופיע אף בדפוס מק"ג בפסוקנו, למרות שהדפוס 'ומכל-גלוּלֵיכֶם' בטפחא בלבד.

ובאמת נראה שאין כאן שיטה שסברה שההטעמה היא 'ומכל-גלוּלֵיכֶם' בטפחא בלבד, אלא שבכתבי היד סימן המרכא והמתג דומים זה לזה, וכיון שהטעמת מרכא בתיבה אחת עם הטפחא נדירה היא, היו סופרים שחשבו שהמרכא הוא מתג, ולכן הטעימו כן בטעות.

^{יז} ובגליון כתב שכן הנוסח ברוב כתבי היד, ובספרים אחרים כתוב 'וְהַנְּשָׁמוֹת' בדגש.

^{יח} לפי כללי הטעמים ראוי להיות מוטעם במונח זקף קטן, כמבואר בגליון 191 הפטרת כי תשא הערה ט"ו.

^{יט} ובפסוק הקודם (ל"ה) מוטעם 'וְהַנְּהַרְסוֹת' במתג וטפחא, וכך מוטעם גם בדפוס קורן הישנים, ובדפוס קורן החדשים יותר מוטעם שם 'וְהַנְּהַרְסוֹת' במונח בתיבת הטפחא, שזו הטעמה בלתי אפשרית לפי כללי הטעמים (שאין מונח משרת לטפחא). ומסתבר שרצו לתקן ולהוסיף מונח לתיבת 'וְהַנְּהַרְסוֹת' שבפסוקנו, ובטעות התחלף להם עם תיבת 'וְהַנְּהַרְסוֹת' שבפסוק הקודם.